

smaa Forhold have vi fundet, at det vilde være for befojteligt; men desto større Trang har man til, at saadanne Spørgsmaal ialtsald i Undtagelsestilfælde kunne blive henvisne til Domstolene. Saaledes har det ogsaa været under det absolute Regimente; saaledes er det i alle absolute Stater, hvor dog Administrationen naturligtvis med den yderste Faloufi holder paa sin Almagt. Det forekommer mig derfor, at det er af Bigtighed, at dette Punkt endnu holdes aabent. Der er blevet omtalt en anden Udvei, jeg troer deels under Forhandlingerne her, men navnlig ogsaa under Forhandlingerne i det andet Thing, nemlig om Appæl fra den enkelte Minister til Statsraadet. Det forekommer mig nu at være en meget uheldig Udvei i disse Forhold. For det Første forekommer det mig, at Ministerraadet har med heelt andre Sager at gjøre, og at det egentlig ikke ligger for dette at behandle saadanne ofte høist minutieuse Spørgsmaal, som dog, naar de skulle bedømmes retfærdigt, maae behandles med en vis Grundighed og Omhyggelighed. Der mangler jo ogsaa i Statsraadet en Sagsfører eller Advocat for de Embedsmænd, om hvis Ret der er Spørgsmaal, og med Hensyn til hvilken den vedkommende Sagsminister, der er tilstede i Statsraadet, er af en modfat Mening. Men dernæst har det i mine Dine endogsaa noget Afskedeligt, at det skal betragtes som noget Normalt, at de underordnede Embedsmænd under en Minister kunne gaae til det samlede Ministerium med Begjæring om, at Ministerens Colleger skulle desavouere ham; det forekommer mig unaturligt. Jeg synes, at det i saadanne Tilfælde er ganske anderledes i sin Orden, at Sager, som virkelig findes tvivlsomme, og i hvilke der virkelig er et Retsspørgsmaal, henvises til Domstolene. Det er min Hovedbetragtning af denne Sag, idet jeg iøvrigt lader det ligge, om der for Embedsmændenes Vedkommende kunde være Grund til at gjøre en Undtagelse fra den Regel, der uegtelig maa være den almindelig gjældende, at Enhver maa kunne bringe sine Retsspørgsmaal for Domstolene. Det er jo ganske vist en Regel, hvorfra der i mange Tilfælde af praktiske Hensyn maa gjøres Undtagelser; men det skal jeg,

som sagt, lade ligge. Men derfor er det forekommet mig at ville være heldigst, at den hele Paragraph gaaer ud, og at dette Spørgsmaal bliver liggende, indtil den almindelige Lønningslov kommer under Dverveielse. I ethvert Tilfælde vil jeg meget henstille til den høitærede Minister, om han ikke vilde tage under Dverveielse med sine Colleger, om det ikke skulde være hensigtsmæssigt at indføre en Ændring i Bestemmelsen, som jo kunde vedtages ved 3die Behandling, hvorved en Henvisning til Domstolene dog blev mulig i saadanne Tilfælde, hvor Ministeren selv fandt, at det var hensigtsmæssigt. Det troer jeg vilde være at ønske i det Heles Interesse.

Marineministeren: Ja, der kan fra min Side ikke være Noget at indvende imod, hvad der blev udtalt af den ærede sidste Taler, og, dersom Ændringsforslaget var gaaet ud paa at træffe en Bestemmelse i den Retning, vilde jeg ikke have talt derimod, men det gaaer jo ud paa noget ganske Andet. Jeg skal dog derhos igjen bringe i Erindring, at der her tales om militaire Forhold, og at det er militaire Underordnede, der altsaa tænkes at skulle kunne forlange en Afgjørelse imod Ministerens Bestemmelse ved en Ret. Jeg troer, at det ikke engang er nævnt, hvilken Ret der i saa Tilfælde skulde søges, eller for hvilken Ret saadanne Sager skulde afgjøres. At en Militair, der staaer i Tjeneste, skulde kunne søge til en civil Ret for at faae et Spørgsmaal afgjort imod det ham foresatte Ministerium, troer jeg ikke nogetsteds finder Sted. De Spørgsmaal, der vilde kunne reises, vilde ogsaa kunne blive af en ganske forunderlig Natur. Jeg veed egentlig ikke, med Hensyn til hvilke Spørgsmaal man tænker sig, at en saadan Rettergang skulde være nødvendig. Det blev af det ærede 1ste Medlem for Kjøbenhavn (Madvig) ytret, at der f. Ex. kunde være Tale om feilagtige Ordre, der vare givne af Ministeriet, og om, at der kunde være begaaet Forseelser ved Ordrens Udstedelse. Men i saa Tilfælde vil Retten jo ikke godt kunne dømme efter Andet end efter de Ordre, der foreligge, medens Ministeriet har den store Fordeel, at det kan rette den